

Täysistunto

Perjantai 26.2.2016 klo 13.00—13.32

4. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2015

Kertomus K 1/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

13.01 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! On tärkeää valvoa mahdollisimman tarkasti puolueiden ja ehdokkaiden toimintaan ohjautuvia rahavirtoja, jotta mahdolliset sidonnaisuudet olisivat läpinäkyviä. Jos ammattiyhdistysliike katsoo asiakseen tukea jäsentensä verovähennyskelpoisilla jäsenmaksurahoilla demariehdokasta vaaleissa, äänestäjän tulee tietää tämä äänestyshetkellä. Jos kokoomuksen ehdokas saa suuryritykseltä tukirahaa, on tämänkin oltava läpinäkyvää ja äänestäjien arvioitavissa. Suuresta vaalirahakohusta ja niin sanotusta maan tavasta ei ole kuin vähän yli vaalikausi aikaa, (Hälinää — Puhemies koputtaa) ja vanhat tavat voivat olla vanhoissa puolueissa tiukassa.

Arvoisa puhemies! Aina kun jotain tiukennetaan, löytyy uusia keinoja määräysten kiertämiseen. Kiinnittäisin tässä huomiota vaalirahoituksen kiertämiseen puolueyhdistysten kautta. Turun Sanomat uutisoi alle viikko sitten, että Valtiontalouden tarkastusvirasto sai kiinni viime syyskuussa SDP:n varsinaissuomalaiset piiri- ja paikallisyhdistykset puoluelain lahjoituksia koskevan ilmoitusvelvollisuuden rikkomisesta. (Eduskunnasta: Oho!) Heiltä oli unohtunut ilmoittaa 145 000 euroa vuosilta 13—15. Syyksi demarit ilmoittivat laiminlyöntien johtuneen huolimattomuudesta ja osaamattomuudesta.

Puhemies Maria Lohela: Anteeksi, edustaja Mäkelä, nyt mikrofoni taitaa olla jotenkin peittyneenä, niin ei oikein kuulla. (Eduskunnasta: Ei vaikuta! — Naurua)

Olisi suotavaa, että noinkin suuria summia käsiteltäisiin jatkossa työväenyhdistyksissä kautta maan ennemminkin huolellisesti ja osaavasti. Kuitenkaan tähän ei voi täysin luottaa, siksi valvontaa tarvitaan ja valvontaa täytyy edelleen kehittää.

13.02 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että meillä on määrätietoisesti tehty uudistuksia niin puoluerahoituksen kuin vaalirahoituksenkin suhteen. On ollut kuitenkin valitettavaa huomata, että edelleen tiettyjä epäkohtia taikka ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntejä ilmenee. Olisi äärimmäisen tärkeää, että nämä nyt otettaisiin kaikissa puolueissa ja kaikkien poliittisten toimijoiden kannalta myös erittäin vakavasti ja itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

asiassa pidettäisiin sellaisena aivan kunnia-asiana, että kaikki ilmoitukset tulisi ajallaan tehtyä.

Yksi, mikä on tässä kokonaisuudessa edelleen hämärän peitossa, on itse asiassa kunta-päättäjien rahoituksen saamisen ilmoitukset. Meillä kunnissa ilmoitusvelvollisuus ei kohdennu esimerkiksi kaikkiin lautakunnan jäseniin ja muihin ehdokkaina olleisiin, ja näissä itse asiassa tehdään hyvin paljon sellaisia päätöksiä ja sellaista poliittista päätöksentekoa, joka olisi tarpeellista saada myös avoimen rahoitusvalvonnan piiriin, ja itse toivoisin, että vaalirahoitusvelvollisuus laajennettaisiin myös tälle puolelle.

Kun tässä edellä puhuttiin erilaisesta rahoituksesta, niin yksi on tietysti se, että kun on ehdotettu erilaisia kampanjakattoja, niin samaan aikaan pitäisi myös selvittää se, että osa puolueista esimerkiksi saa merkittävää työpanosta henkilöiltä, jotka saavat siitä niin sanotusta kampanjoinnista taikka kampanjoinnista myös palkkaa, ja tämän tyyppisen rahoituksen taikka tuen avoimuuteen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota.

13.04 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Puoluelaisa on säädetty puolueille ja puolueyhdistyksille rahoituksen avoimuutta edistäviä velvoittavia säännöksiä. Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo puoluelain tarkoittamaa tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista valvottavien yhteisöjen toiminnassa. Kun tietää kokonaisuuden ja vaalirahoituksen historian, niin voi hyvin ajatella, että on syytäkin valvoa. Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoitettiin vuoden 2015 aikana ajantasaisilla ilmoituksilla puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamia tukisuorituksia yhteensä yli 3,2 miljoonan euron määrästä. Paljonko jäi ilmoittamatta? Siitä ei voi kukaan saada varmaa tietoa. Valtiontalouden tarkastusvirasto havaitsi puoluerahoituksen tarkastusraportissaan edelleen puutteita edellisvuosien tapaan. Mikään ei ole siis muuttunut.

Viime vuosina vaalirahoituksen valvonnassa on kuitenkin päästy oikeaan suuntaan, mutta paljon on vielä tekemättä. Esimerkiksi puolueiden paikallisyhdistysten tilinpitoa ei Valtion tarkastusvirastolla ole mahdollisuutta tarkastaa. Voikin hyvällä omallatunnolla kysyä, miksi ei. Eikö yhdistysten toiminnan tulisi olla mahdollisimman avointa ja läpinäkyvää? Tällä hetkellä ei voida edelleenkään tietää, paljonko paikallisyhdistyksillä on tekemättömiä vaalirahoitusilmoituksia. Myös niin sanottujen lähiyhteisöjen tarkastaminen on ollut ongelmallista. Usein vasta tarkastuksen jälkeen lähiyhteisö on tehnyt tarkentavan ilmoituksen vaalirahoituksesta. Myös tietynlainen kikkailu vaalirahoituksen suhteen on edelleen tavanomaista. Jotkut liikuttelevat pieniä summia siten, ettei Valtion tarkastusvirasto voi olla varma, onko tulkinnanvaraisia sääntöjä noudatettu. Tarkastusvirasto korostaa raportissaan, että kaikkien kirjanpitovelvollisten on pidettävä kirjanpitoa kirjanpitolain mukaan ajantasaisena. Tarkastuksessa yhdeltä piirijärjestöltä kuitenkin puuttui kirjanpito kahden vuoden ajalta, eikä sen tilinpäätöksiä ollut allekirjoitettu. Tämä asia lienee esituttu kinnassa.

Arvoisa rouva puhemies! Puoluelakiin on sisällytetty säännökset tuesta puolueiden puolueyhdistyksille ja puolueiden lähiyhteisöille. Lain mukaan tueksi tulee lukea lähtökohtaisesti kaikki rahana, tavarana, palveluna tai muulla tavalla saadut suoritukset. Puoluelakiin on sisällytetty säännöksiä myös tuen vastaanottamisen rajoituksista. Puoluelaisa on myös säädetty erilaisten tietojen toimittamisesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Valtiontalouden tarkastusvirasto voi tietyissä kohdin sakon uhalla velvoittaa valvottavan täyttämään velvollisuutensa. Mielestäni tätä mahdollisuutta tulisi myös aktiivisemmin käyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

Lienee itsestään selvää, että ellei tietojen toimittamatta jättäminen valtion tarkastusviranomaiselle ole sanktioitu, ei niiden toimittaminen ole itsestäänselvyys. Mikäli tämä olisi sanktioitu, niin voisimme joskus päästä lähelle totuutta myös vaalirahoituksessa. Ei voi olla niin, että kun tarkastuksessa jäädytään kiinni, niin vasta sitten toimitetaan tiedot niiden pyytäjälle. Tällä tavoin toimitaan mielestäni vain ammattirikollisten kanssa: he saattavat myöntää tekonsa vasta sitten, kun ovat jääneet teosta kiinni vedenpitävien todisteiden perusteella — ja meidän emme ole ammattirikollisia.

13.08 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että vaalirahoitus on avointa, läpinäkyvää ja sitä valvotaan. Kun viimeksi keskustelimme tästä aihealueesta muutama viikko sitten täällä, niin nousi aika näyttävästi esiin tämä kysymys kampanjakatosta, jota siis kannatan, koska varmasti on niin, että tänä päivänä kansanvalta on kuitenkin tärkeämpää kuin rahan valta ja aika suuriin mittakaavoihin ovat jotkut kampanjat euromääriltään nykyään enenevässä määrin nousseet. Pidän myönteisenä sitä keskustelua, mikä täällä käytiin. Oli esimerkiksi hyvä, että vaikkapa edustaja Zyskowicz ei nähnyt mahdolltomana ajatusta palata vielä kehittämään tätä kampanjakattoideaa. Tätähän aikanaan myös Tarasti esitti, ja oli tietenkin harmi, että silloinen hallitus ei tähän tarttunut.

Puhemies! Haluaisin nyt esittää sellaisen toiveen, että kun nämä asiat nyt ovat eduskunnan käsittelyssä ja valiokunnassa, niin siellä valiokunnassa voitaisiin vielä palata tähän kampanjakattoasiaan ja lähteä yhdessä todellakin miettimään, voisiko lainsäädäntöä kehittää parempaan suuntaan myös tämän osalta.

13.10 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen puheenvuoron johdosta totean, että todellakin totesin, että kun vaalirahalainsäädäntöä jatkossakin kehitetään, niin tämä kampanjakattoajatuskin varmasti on edelleen esillä eikä se ihan mahdoton ajatus ole. Mutta haluan nyt kuitenkin taas kerran kiinnittää huomiota siihen, että ei sillä, että rajoitetaan näitä ehdokkaan mahdollisuuksia käyttää omia tai muiden varoja kampanjaansa, voida koskaan päästä siihen, että kaikki ehdokkaat olisivat vaalitalanteessa samalla viivalla. Meillä, jokaisella ehdokkaalla, on erilaisia ominaisuuksia — johtuen joko työhistoriasta tai vaikka upeasta ulkomuodosta tai mistä tahansa — jotka vaikuttavat meidän mahdollisuuksiimme vaaleissa. Tätä yritin sanoa ja yritän nytkin sanoa, että tässä vain yhteen puoleen yritetään puuttua. Voi olla, että jollekin tämä varainkeruu on sellainen menestystekijä, jolla hän pystyy kilpailemaan vaikka näitä tv:stä tuttuja (Puhemies koputtaa) kilpakumppaneitaan vastaan.

13.11 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen, täytyy todeta tähän, että tämä kampanjakatto itsessään ei ratkaise tätä ongelmaa mielestäni missään määrin. Nyt jos katsotaan vaikka viime eduskuntavaaleihin osallistuneita kansanedustajia, siellä on useita henkilöitä, jotka käyttivät yli 50 000 euroa kampanjaan rahaa eivätkä silti tulleet valituksi, vaikka ovat täällä aikaisemmin istuneet, joten ei niitä ääniä välttämättä pysty ostamaan, vaikka sitä rahaa kuinka paljon on, vaan täytyy olla myös jonkunäköinen muu sanoma niille äänestäjille.

Se, mitä tässä pitäisi kehittää, on se avoimuus siinä, mistä ne rahat tulevat. Jos jotain kampanjakattoon kuitenkin halutaan säätää, niin mielestäni pitäisi olla näitten lahjoitusten osalta oleva kampanjakatto: kuinka paljon lahjoituksia saadaan ottaa tähän kampanjaan, ja kuinka paljon pitää käyttää omaa rahaa. Mutta tämä ei ole se suurin ongelma. Ongelma on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

se, että meillä ei ole vielääkään riittävän avointa tämä rahankäyttö. Me saamme hyvin paljon semmoisia rahoja esimerkiksi ammattijärjestöiltä, joita ei kaikkia ilmoiteta, koska ne eivät näy missään, ne tulevat työn muodossa ja tulevat monella muulla (Puhemies koputtaa) tapaa.

13.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse suhtaudun vähän nihkeästi kampanjakattoajatteluun. Itse näen, että tärkeämpää on se, että rahoitus on avointa, ja olen esittänyt itse, että kirjanpitosoinen vaalirahoitusilmoitusjärjestelmä, missä ne olisivat selkeästi näkyvissä, voisi olla toimiva, ja meillä on lahjoituskatto ja muut.

Nyt itse asiassa se ongelma, edustaja Viitanen, on siinä, että meillä on laissa, että muu kuin tavanomainen kampanjatyö pitäisi avata ja kertoa. Esimerkiksi Helsingin Sanomat on nyt kertonut tilanteista, missä ammattiliittojen työntekijät ovat olleet kampanjatyössä, ja vaikka tämäntyyppinen pitäisi ilmoittaa, tätä ei ilmoiteta. Elikkä he saavat palkkaa toiselta taholta, kun he ovat tekemässä kampanjaa joko puolueelle taikka jollekin ehdokkaalle. Mitä vastaatte, edustaja Viitanen, tähän: millä tavalla tähän voisi puuttua, ja hyväksyttekö te tämäntyyppisen vaalirahoituksen kierron?

13.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä hyvin usein olen sanonut, minä kannatan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, ja kannatan myös sitä, että voimme kehittää tätä lainsäädäntöä. Erityisesti tämä kampanjakatto minusta on hyvin tärkeä osa tätä, koska me emme voi kiistää, edustaja Heinonen, sitä, että kyllä se rahakin joskus ihan liikaa pääsee ratkaisemaan. Täytyy myös muistaa, että kaikilla ehdokkailla ei ole sellaisia mahdollisuuksia saada yritysrahoitusta tai muuta kuin jollain toisilla, ja siksi minusta olisi inhimillistä ja viisasta meidän kaikkien kannalta ja toimivan, läpinäkyvän, avoimen demokratian kannalta, että kampanjakatto olisi. Ja pyydän saada muistuttaa teitä: myös Tarasti esitti tätä. Mielestäni tässä on aika paljon arvovaltaa silloin pelissä, ja siksi olen esittänyt toiveen, että voisimme yhdessä palata tähän neuvottelupöytään ja lähteä keskustelemaan siitä, josko saisimme tätä lainsäädäntöä kaiken kaikkiaan kehitettyä. Sitten täytyy tosiaan siinä yhteydessä pohtia myös kaikki muu kehittämistarve, mutta kampanjakatto on minusta sellainen, johon nyt kannattaisi meidän tarttua, koska olemme nyt tässä muutaman viikon aikana (Puhemies koputtaa) käyneet tästä hyvää ja rakentavaa keskustelua.

13.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se kampanjakaton valvonta on vain äärimmäisen vaikeaa. Toinen ehdokas, niin kuin edustaja Zyskovicz toi esille, saa Me Naisissa, Anna-lehdessä, Ilta-Sanomissa, Iltalehdessä etusivun kuvan, kolmen aukeaman ison jutun, ja toinen joutuu ostamaan tämän näkyvyyden lehti-ilmoituksella, elikkä hän joutuu käyttämään rahaa. Toinen ehdokas saa ladonseinän moottoritien varresta taikka kantatien varresta, ja toinen joutuu ostamaan vastaavan mainospaikan Clear Channelilta. Millä tavalla näissä sitten toimittaisiin, miten tuo Ilta-Sanomien tai Iltalehden etusivun kansikuva ja kolmen aukeaman henkilökuvajuttu laskettaisiin tässä kampanjakatossa osaksi? Ja ettekä vastannut, edustaja Viitanen, siihen, kannatatteko te sitä, että esimerkiksi ammattiliittojen työntekijät tekevät palkkaa saaden talkootyötä osalle puolueista ja osalle ehdokkaista. Millä tavalla tämä tulisi avata näissä rahoitusilmoituksissa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

13.15 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niikko tuossa aikaisemmin totesi, että ei 50 000 euron kampanjallakaan pysty ostamaan itselleen paikkaa, ei sen paremmin kunnanvaltuustosta kuin täältä parlamentista. Se on varmasti fakta, olen siitä samaa mieltä. Mutta ei myöskään pidä ihmisten mahdollisuuksia päästä vaikuttamaan rajata sillä, että kampanjat kallistuvat kampanja kampanjalta, kampanjoiden kokonaissummat kasvavat. Tämä on ihan selkeä uhka demokratialle. Sitä kautta kannatan, niin kuin edustaja Zyskowiecinkin, niillä lisäyksillä ja pohdinnoilla kampanjakattoa, ja tämän kampanjakaton saamiseksi täytyy tehdä kyllä hyvää ja valmistelevaa työtä, koska tässä asiassa on useampia ulottuvuuksia, jotka äsken tulivat esiin.

Ennen kaikkea me tarvitsemme yhteiset pelisäännöt. Tässä edustaja Heinonenkin viittasi erilaisiin pelisääntöihin. Tämä ei ole yhden puolueen tai ammattiyhdistysten tai säätiöiden tai muiden ongelma tai mahdollisuus, vaan tämä on koko suomalaisen poliittisen järjestelmän uskottavuuden kannalta tärkeä asia, että meillä on yhteiset, selvät, läpinäkyvät pelisäännöt. (Puhemies koputtaa) Kannatan avoimuutta, niin kuin varmasti toivottavasti me kaikki.

13.17 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitaselle: Uudenmaan lääni, joka on aika laaja ja heterogeeninen — kerran matemaattisesti laskin, kuinka paljon pitää olla eroa kampanjabudjetissa, jos edustajaehdokas on Espoosta tai Vantaalta, missä pääsääntöisesti on mahdollista kerätä tarvittava äänimäärä yhden kunnan alueella. Melkein kaikkien muiden Uudellamaalla ehdokkaana olevien pitää kerätä 10 kunnan, mahdollisesti 25 kunnan, alueelta, jolloin suhde on 1:55 eli viisinkertainen määrä pitää olla rahaa. Mutta minä olisin kiinnostunut kuuntelemaan, miten kampanjakatto toimisi tällaisessa tilanteessa, jotta tasa-arvoisuus, mitä Viitanen edustaa, toteutuisi. Sen sijaan olen pitkään ihmetellyt, kuinka verotonta rahaa, jonka ammattiyhdistysliike saa, kanavoituu vaalikampanjoihin, eikä Viitanen ollut siitä ollenkaan huolissaan.

13.18 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, totta kai, että vaalikampanjoita valvotaan, mutta meitä on kuitenkin monia edustajia täällä, jotka eivät juuri olekaan saaneet mitään vaaliavustuksia ja omalla lainalla esimerkiksi ovat tänne tulleet. (Timo Heinonen: Tai julkisuuden kautta!) — No, julkisuus auttaa ehkä ensimmäisellä kerralla, mutta ei se välttämättä auta enää jatkossa, jos ei tee mitään täällä.

Joka tapauksessa minulle kampanjakattokin sopii hyvin, jos sitä voidaan valvoa. Mutta tämä on, juuri niin kuin edustaja Lehti sanoi, erittäin vaikeaa. Toisaalta sitten se, miten valvotaan tosiaan eri järjestöjen tai muun talkooväen työosuutta, on se iso haaste. Välillä ihmetyttää kyllä lehtimainonnassa se, että edustajat ovat ilmoittaneet tietyn määrän kampanjasta ja kuitenkin, jos laskee niitä lehti-ilmoituspalstamillimetrejä, ne eivät ole ollenkaan uskottavia. Että mistä tulevat nämä? Onko siellä vuosi-ilmoituksia yrityksille, ja pystyvätkö ne sieltä antamaan sitten tietyille ehdokkaille näitä mainoksia? Jotkut tuntuvat olevan näissä suosiossa.

Eli kyllä tässä täytyy olla rehti peli tulevaisuudessa, lähdetään sitten tai ei. Kuka laskee kampanpiikkejä tällä hetkellä, mutta tulevaisuudessa demokratian kannalta tämä avoimuus on tärkeää.

13.19 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan suoraan tähän, että miten nämä ilmoitukset voivat olla eri hintaisia: Kyllä ne vain voivat. Jossakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

paikallislehdessä ilmoitus maksaa 69 euroa, kun sitten Hesarissa maksaa 6 900 euroa täsmälleen samankokoinen ilmoitus. Että näin se vain on. Sen lisäksi on olemassa myöskin aika paljon erilaisia sopimuksia siitä, että jos tietyn määrän ilmoittaa, niin siitä saa tietyn määrän myöskin alennuksia. Se on yksi asia.

Mutta sitten toinen juttu. Kun ollaan lehdistä tässä puhuttu, puhuttiin lehtijutuista ja mainoksista, niin eihän niitä nyt, hyvänen aika sentään, voi rinnastaa toisiinsa. Erilaiset lehtijutut kuuluvat sananvapauteen. Mainokset ovat ostettua mainostilaa lehdestä, ja ne eivät liity millään tavalla toisiinsa. Silloin kun tehdään lehtijuttu, siinä lehtijutussa täytyy olla substanssi, ja se tehdään asiasta eikä suinkaan siitä, että joku on sitten ehdokkaana jossakin. En usko, että sen enempää Eeva- kuin Maija-lehti — tai mitä niitä nyt onkaan — kirjoittaa, että hän nyt yksin on ehdokkaana tässä, äänestäkää häntä, vaan siinä jutussa on joku sisältö.

13.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän keskustelua kampanjakatosta, koska kyllä minuakin hirvittää näiden kampanjoiden kallistuminen ja siihen liittyvä kilpavarustelu. Kuitenkin haluan sanoa, että oleellista on tämä lahjoituskatto. Sillähän nimenomaan estetään se, että yksi taho voisi yhdelle ehdokkaalle antaa epäterveen suuria lahjoituksia, joiden koko voisi vaikuttaa siltä, että siinä syntyy riippuvuutta lahjoittajan ja edustajan välille.

Kun edustaja Viitanen sanoi, että kaikki eivät ole hyviä keräämään kampanja-avustuksia, niin eivät olekaan, mutta kaikilla esimerkiksi, edustaja Viitanen, ei ole pitkää kansanedustajauraa niin kuin teillä ja minulla, kaikilla ei ole sellaista julkisuutta takanaan, kuten vaikka edustaja Alatalolla ja edustaja Wallenheimolla, ja niin edelleen. Eli vielä kerran: ehdokkailla on erilaisia etuja toisiinsa nähden, eikä heistä tällä kampanjakatolla päästä eroon.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, en kuullut edustaja Viitanen vastaavan tähän hänelle esitettyyn kysymykseen. Kuuliko joku muu? (Eduskunnasta: Ei!)

13.21 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sanonut moneen kertaan, että me voimme yhdessä katsoa, mitä kaikkia kehittämistarpeita on. Minä olen avoin kaikelle kehittämiselle, kuten olen sanonut, ja tämä on aivan selvä asia. (Timo Heinonen: Hyväksyttkö te sen?)

Se, mistä halusin nimenomaisesti nyt nostaa keskustelua, oli se, että koska kiistämättä kukaan ei sano, ettemmekö olisi erilaisissa lähtökohtatilanteissa — toiset saavat julkisuutta enemmän kuin toiset, toisilla on pitempi ura kuin toisilla, ja sille me emme ihan hirveästi voi mitään — niin, puhemies, tämän koko keskustelun ydin on se, että koska nämä kampanjat ovat entistä kalliimpia, koko ajan vain lisääntyy ja lisääntyy tämä kehityssuunta, niin minusta on täysin aiheellista lähteä keskustelemaan uudestaan siitä ajatuksesta, joka oli Tarastilla omassa selvityksessään mukana. Minun mielestäni siinä ei ole mitään muuta kuin meidän kaikkien etu, jos me yhdessä päätämme, että me lähdemme selvittämään vielä eteenpäin näitä pelisääntöjä. Täällä edustaja Mika Kari käytti erinomaisen puheenvuoron, että pitää olla yhteiset pelisäännöt. Nämä pelisäännöt voimme yhdessä tehdä, (Puhemies koputtaa) ja siksi olen, puhemies, esittänyt sen kysymyksen, että voisiko eduskunta palata tähän asiaan.

13.22 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalikampanjoiden kokonaisrahoitukseen pitäisi asettaa selkeä ja perusteltu yläraja eli kampanjakatto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

Tällainen voisi väkirikkaimmassa Uudenmaan vaalipiirissä olla eduskuntavaaleissa 60 000 euroa. Muiden vaalipiirien osalta käytettäisiin samaa periaatetta, mutta huomioitaisiin äänioikeutettujen määrä, joiden suhteessa ylärajaa skaalattaisiin alaspäin. Valtakunnallisissa eurovaaleissa hyvä kampanjakatto olisi esimerkiksi 100 000 euroa, kuntavaaleissa suurimmissa kunnissa 20 000 euroa, josta skaalattaisiin myös äänioikeutettujen määrän perusteella alaspäin. Ja lisäksi pitäisi ottaa käyttöön pakollinen vaalirahoituksen ennakkoilmoitus nykyisen vapaaehtoisen sijaan.

Arvoisa puhemies! Olen juuri jättänyt tästä asiasta eli pakollisesta ennakkoilmoituksesta ja vaalirahoituksen kampanjakatosta asianomaiselle ministerille vastattavaksi kirjallisen kysymyksen.

13.23 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä teemasta käydään jälleen hyvää keskustelua, niin kuin muutama viikko sittenkin. Todella se pihvi, joka tässä on, on se, että valitettavasti vaalirahoitus on kasvanut vaali vaalilta ja vaalikampanjoiden hinnat vain kasvavat. Kyllä tähän kehitykseen pitää saada muutos, ja siksi olikin erittäin hyvä, että edustaja Viitanen nosti tähän keskusteluun tämän kysymyksen kampanjakatosta. Sitä tässä itsekkin kyllä tukisin, koska se antaisi myös sen signaalin siihen, että nyt on tappi saavutettu ja pitäisi pystyä tulemaan toimeen myös pienemmällä rahalla, ja se antaisi varmasti myös signaalia siihen suuntaan, että ehdokkaiden pitäisi vähän myös miettiä, mitä kaikkea sillä rahalla sitten saisikaan aikaan, ja varmaan sellaista tehokkuutta se toisi myös siihen ehdokastyöhön.

Ja mikä täällä on myös monessa puheenvuorossa tullut esille: kyllä itsekkin lämpimästi kannatan näitä yhteisiä pelisääntöjä, että kyllä kaikkien pitää pelata samoilla pelisäännöillä ja niiden pitää olla avoimet, liittyi se lahjoitus sitten mihin tahansa lahjoitustahoon.

13.24 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pelisäännöt on: verottaja tulkitsee rahanarvoiseksi eduksi myös työpanoksen, ihan niin kuin vuosikymmeniä verottaja on tehnyt. Sen sijaan vaalirahoituksen tukitoiminnoissa ammattiyhdistysliikkeen työpanos, jolta maksetaan myös samalta ajalta palkka, on kokonaan verotuksen ulkopuolella. Oletteko te, edustaja Viitanen, valmis korjaamaan myös tämän epäkohdan? [Pia Viitanen nyökkäsi.] — Hyvä. Merkitään pöytäkirjaan.

13.25 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kuten sanoin — kolmannen kerran — olen valmis käymään nämä kaikki läpi ja korjaamaan kaikki epäkohdat, mitä ilmenee. Ja kuten, puhemies, haluaisin toistaa, toivon, että myös tämä kampanjakatto nousee tässä jatkokehittämistyössä mukaan. Eli olen esittänyt vain sen ajatuksen, mikä mielestäni on viisasta tässä vaiheessa, että nyt kun nämä asiat ovat kahdessakin otteessa eduskunnalle tulleet tänne saliin ja nämä menevät valiokuntakäsittelyyn, niin toivoisin, että valio-kunta voisi ottaa omassa käsittelyssään myös nämä kehittämistarpeet — juuri ne, mitä meiltä jokaiselta edustajalta täällä tulee — huomioon ja lähteä miettimään sitä, voisimme ko palata tähän kampanjakattoasiaan esimerkiksi tässä yhteydessä. Muistutan vielä kerran, että Tarasti on tätä esittänyt ja ajatus on viisas. Perusteet olen kertonut aiemminkin, ja ne ovat, että tämä rahan valta on käynyt hyvin isoksi tämän päivän vaalikampanjoissa. Kuten todettu, me emme pysty luomaan ihan sitä, (Puhemies koputtaa) että peli olisi aina tasapuolinen — aina on näitä julkisuusetuja ja muita, mihin täällä on (Puhemies koputtaa) vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

tattu — mutta me pystymme yhdessä kehittämään mahdollisimman läpinäkyvän... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

13.26 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä te, edustaja Viitanen, nyt kierrätte kuin kissa kuumaa puuroa. Vastatkaa suoraan kysymykseen: (Pia Viitanen: Vastasin jo!) hyväksyttekö te sen, että palkkaa saava ammattiliiton työntekijä on tekemässä kampanjatyötä puolueelle tai yksittäiselle ehdokkaalle? Riittää, että vastaatte, hyväksyttekö vai ettekö.

Ja sitten näihin ennakkoilmoituksiin. On jäänyt valitettavan pienelle huomiolle medias-
sa se, että meillä on valtava määrä kansanedustajia täälläkin, jotka ilmoittivat paljon paljon pienemmän ennakkoilmoituksen kuin sitten varsinaisen ilmoituksen. Siellä on erittäin suuria muutoksia näissä, ja kyllä minä ainakin äänestäjänä kokisin itseni petetyksi, kun ajattelisin, että tuo menee 5 tonnilla, ja hänen kampanjansa olisikin 15 tonnia, että minkä takia hän kertoi näin paljon väärän summan. Olisi hyvä, että näitäkin käytäisiin läpi. Ja jos niistä tehdään pakollisia, niin kyllä niiden pitää silloin olla hyvin lähelle (Puhemies koputtaa) yhteneviä sen kanssa, mitä oikeasti kampanjat ovat.

13.27 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen rupeaa nyt harrastamaan jo noitavainoa. (Timo Heinonen: No hyväksyttekö te sen?) Eihän todellakaan ole kysymys siitä. Ei Myllykoski osannut ennustaa siinä vaiheessa, mikä tulee olemaan sen rahankeräyksen tuotto, kun ennakkoilmoitusta tehtiin. Olen tyytyväinen, että sain enemmän kuin ennakkoon osasin odottaa — ei ollut kovinkaan paljoa, mutta kuitenkin.

Sitten, edustaja Heinonen, toitte esille sen, että lautakuntien jäsentenkin pitää ilmoittaa. Pitää nyt muistaa kunnallispolitiikasta se, että lautakuntiin voi tulla jäseniä, jotka eivät ole olleet edes ehdolla, joten ei nyt ruveta tätä rakentamaan.

Minun mielestäni tämä verotuksellisen ja verottoman työn tekeminen on hyvä nostaa esille, ja minun mielestäni ne pitää käsitellä perusteellisesti ja erottaa myös se, saako työn olla vaalityössä tekemässä kampanjaa, koska häntä verotetaan siitä talkootyöstä, jos siitä maksetaan vaikkapa kilometrikorvausta, mutta töissä käyvää, joka vapaa-aikanaan sen tekee, (Puhemies koputtaa) ei veroteta.

13.28 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä, mitä hyötyä sellaisesta ennakkoilmoituksesta on, jos sen ennakkoilmoituksen ei tarvitse olla missään suhteessa sen kanssa, mikä on lopputulos. Jos siitä tehtäisiin pakollinen, niin kuin nyt osa kansanedustajista on esittänyt, ja joku ilmoittaa, että hänen kampanjansa on 5 000, ja se onkin 50 000, niin mitä sellaisella ennakkoilmoituksella on merkitystä? Sitten pitäisi mennä mieluummin siihen, että se olisi reaaliaikainen, täydentyvä ja päivittyvä koko ajan, jolloin pystyttäisiin seuraamaan, mitä kampanjassa tapahtuu.

Itse olen aidosti huolissani siitä, että lautakunnissa, itse asiassa kuntatasolla, tehdään paljon sellaisia päätöksiä — esimerkiksi rakennuspaikoista keskeisillä liikepaikoilla kaupungeissa, kunnissa, isojen teiden varsilla, päätökset tehdään kuntatasolla usein lautakunnissa — että olisi tärkeää tietää, mistä esimerkiksi nämä henkilöt ovat vaalirahoitustaan saaneet, jotka ovat puoltamassa esimerkiksi jonkin liikepaikan saantia tietyille... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2016 vp

13.29 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä on puhuttu näistä ennakkoilmoituksista. Minusta on erittäin hyvä, että sitä keskustelua käydään. Nimenomaan olisi erittäin tärkeää äänestäjälle tietää reaaliaikaisestikin, mitä lahjoituksia on saatu. Esimerkiksi meidän perussuomalaisten puolueessa hyvin vähän otetaan eri etujärjestöiltä vastaan lahjoituksia. Minä oikeastaan en mielelläni ota kuin tuttavilta ja hyvin pieniä lahjoituksia ihmisiltä juuri sen takia, että en halua olla ostettu edustaja. Haluan myös, että minun äänestäjäni ennen vaaleja tietävät, kenen edustaja minä oikeastaan olen. Minusta olisi erittäin hyvä, että olisi pakollinen ilmoitus ennen ennakkovalien alkua, ja sen pitää sitten täsmätä sen kanssa, mitä sinne laitetaan. Silloin tiedetään, kenen edustaja on kysymyksessä, onko joku etutaho siellä taustalla. Esimerkiksi SDP:llä oli hyvin paljon ammatihdistyslahjoituksia, ja kansalaiset eivät tätä välttämättä tiedä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt alkaa aika loppumaan, mutta kysyn, haluaako edustaja Viitanen käyttää puheenvuoron. — Haluaa, olkaa hyvä.

13.30 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllä haluan, koska tämä keskustelu lähti siitä, että nostin esiin nämä kampanjakatot, ja toin esiin myös sen, että mielestäni on hyvin tarpeellista, että me käymme nyt yhdessä läpi muun muassa tämän kysymyksen ja kaikki muut kehittämistarpeet, joilla voimme vieläkin vahvistaa ja tehdä tätä systeemiä läpinäkyvämmäksi.

Mehän voisimme myös laajemmin ottaa kysymykset ylipäättään puoluerahoituksesta. Mehän tiedämme julkisuudesta esimerkin, että Perussuomalaisten tämä Soinin säätiö saa puoluetukirahoja vuokran muodossa ja muuta. Mielestäni kaikki tällaiset asiat voisi nostaa esille, nostaa kissan pöydälle, ja lähteä tutkimaan näitä asioita.

Vaikkakin tässä nyt yritetään sinne tänne käydä keskustelua, niin mielestäni kuitenkin se lopputulos on se, että me olemme kohtuullisen samaa mieltä, ystävät, siitä, että kehittämistarpeita on. Siksi vetoan, puhemies, siihen, että valiokunta nostaa muun muassa tämän kampanjakattoasian sitten omassa käsittelyssään esiin.

Puhemies Maria Lohela: Tätä keskustelua jatketaan sitten toisena ajankohtana. Nyt asian käsittely keskeytetään suuren valiokunnan kokouksen vuoksi.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.